

Indirekt érvelés

Megnyugvással láttam Egely György **Tiltott találmányok** című műhelyfoglalkozását a programban. Feltehetően a szerző egyik legújabb könyve adta az ötletet, hogy azonos címen folytassa az ismeretterjesztést. A középkolai fizikatanárok között nyilván nem az ismereteket akarja terjeszteni, hanem a módszert. Egy ilyen téma esetében, amely a fizika és a mérnöki tudományok fontos kérdéseire irányítja a figyelmet, a szerző jelenléte önmagában fél győzelem. Végre személyesen adhatja át a szokatlan, de nagyon hatásos indirekt módszer alkalmazásának technikáját, amelyben fontos szerepe van a személyiség varázsának. Egely György, aki egyszerű mérnökből, kutatóintézeti munkatársból küzdötte fel magát a természettudományos ismeretterjesztés élvonalába, ebbe a hálátlan és sok aprólékos munkát igénylő szakmában is országos ismertségre tett szert.

Pedig kerüli a zajos kampányokat, könyvei körül nincs kiadói hírverés. A szerzőt magát övezi valamelyes Robin Hood-i dicsfény, de ez már összefügg alkotói módszerével, ez sikerei egyik záloga.

Mert hát miben is áll Egely alkotói módszere? Egyszerűen tagadja azt, amit állítani akar. Ki venne meg egy könyvet mondjuk **A termodinamika törvényeinek részletes kifejtése** címen? Legfeljebb az, akinek épp ebből kell vizsgáznia. Egely azonban azt mondja, hogy ezek a törvények csak a tudomány impotenciáját fejezik ki, és valójában nem igazak, a mérnöki praxis ezerszer igazolta tarthatatlanságukat. Így már persze érdekesebb a téma. Így visszamenőleg egész más megvilágításba kerül egy sereg közepes vagy kifejezetten gyenge fizika osztályzat. Továbbá a tudomány az elfogadott nézetek közé tartozik, tagadásának van valamennyi botrányértéke. Gyűlnek az érvek a könyv megvásárlása mellett. Ha pedig az ember átfutja pl. a Tiltott találmányokat, ott találja a nyilvánvalóan működőképes szerkezeteket és mellettük a tudomány elutasítását. Az eszközökről azonnal, pusztán az ábra alapján lehet látni, hogy működnek, elgondolkodásra inkább az ingerel, hogy milyen arculcsapása a józan észnek a működésképeség tagadása. A jól felépített történet annyira lázba hozza az olvasót, hogy némelyik modell megépítése mellett dönt. Erre a szerző még nógatja is, azt ígérve, hogy néhány ilyen eszköz, és máris feleződik a villanyszámla.

És itt következik az igazság pillanata. Az eszközök ugyanis nem működnek. A szerző természetesen tudja ezt, de mint vérbeli ismeretterjesztő, mélyen hallgat erről a tudásáról. Mérnökként is meggyőződhetett róla, hogy maradandó tudáshoz csak a saját tapasztalat vezet. És minél több buktatón jutunk el a felismeréshez, annál maradandóbb. Fokozatosan összeáll a kép. Az olvasó örül, hogy az eszközök nem működnek, hiszen épp Egely tanúsítja számtalan példával, hogy aki egyszerű szerkezetet működtetni képes, azzal végez az olajmaffia. Egyúttal a szokott negatív formában ez az állítás is igazolódik - az eszköz nem működik és hajunk szála sem görbült, következésképp jaj az eredményes feltalálóknak.

Az olvasó levonja a tanulságot, miszerint nem készíthetők örökmozgók. Épp ez volt a célja a szerzőnek. Csak most nem egy passzív tudásról van szó, hanem élményszerűről. És ahogy annak idején Karinth Frigyes - aki hasonló módon akart híveket szerezni a grafológiának - befejezésül konstruktív módon egy időjárásjelző eszközt ajánlott a grafológusoknak, nekem is van egy javaslatom Egely György számára. Karinth eszköze egy deszka volt, benne két szög, közöttük egy lazán a szögekre csomózott kócmadzag.

Segítségével könnyen lehetett tájékozódni:

- "1. Ha a madzag száraz .....szép idő,
2. Ha a madzag nedves .....esős idő,
3. Ha a madzag himbálódzik .....szeles idő."

A tiltott találmányok szerzőjének a bólogató kacsza monumentális változatát ajánlom. Alkalmas talajon egy többtonnás változat készíthető, amely csőrét nem egy pohár vízbe mártja, hanem minden bólintásával egy tonnányi olajat üt ki a földből.

1. Ha az eszköz működik.....zsebünkben az olajmaffia
2. Ha az eszköz nem működik.....alátámasztottuk a termodinamika tanítását
3. Ha a madár elrepül .....semmi baj, vákuumból korlátlanul nyerhetünk energiát.

Aki további ismeretekre vágyakozik, a szerző művei mind könnyebben hozzáférhetők - sajnos meglehetősen drágán. Indirekt módszere azonban kiválóan érvényesül a mechanikán kívül az elektrodinamika és a kvantumelmélet terén is. Nem kevés fáradtsággal, de mindenki maga találhatja meg ezekben az ironikus alkotásokban azt a mozzanatot, amitől az addig olvasottak érvényüket veszítik, és néha még az ellenkezőjük sem igaz.